

prima instanță: L. Pruteanu
instanța de apel: L. Bulgac, D. Manole, Gr. Dașchevici

dosarul nr. 2ra-126/18

Î N C H E I E R E

07 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Marinei Ilicheva
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu
privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei
și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017 prin care a fost
respins apelul declarat de către Vladimir Bejan și menținută hotărârea Judecătoriei
Buiucani, municipiul Chișinău din 11 octombrie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 01 iulie 2016, Marina Ilicheva a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul
Finanțelor cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen
rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 05 septembrie 2014,
în privința sa a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr.
7781254482621232 de către agentul constatator al Direcției Poliției a mun.
Chișinău, Nicolae Bucor.

Menționează că, conform procesului-verbal enunțat s-a constatat că, la data
de 05 septembrie 2014, ora 18:05, ea conducând automobilul de model Lexus RX
450H, cu nr. de înmatriculare XXXXXX, pe str. Mihai Viteazul, or. Chișinău,
contrar prevederilor pct. 45 alin. (1) și (2), 105, 106 din Regulamentul circulației
rutiere, nu a ținut cont de situația la drum, nu a cedat trecerea automobilului cu
regim prioritar de circulație, fapt care a dus la comiterea unui accident rutier.

Relevă că, prin decizia agentului constatator din 05 septembrie 2014, în
temeiul art. 242 alin. (1) din Codul contravențional, a fost sancționată
contravențional cu amendă în mărime de 40 unități convenționale, ceea ce
constituie 800 lei și 5 puncte de penalizare

Afirmă că, nefiind de acord cu acțiunile agentului constator, la data de 05 septembrie 2014 a depus o contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 7781254482621232 din 05 septembrie 2014.

Invocă că, prima ședință de judecată a fost nimită pentru data de 12 septembrie 2014, însă cauza contravențională nu a fost examinată până la momentul înaintării prezentei cererii de chemare în judecată.

Sușține că, examinarea cauzei contravenționale durează 01 an și 08 luni, perioadă în care instanța de judecată a dispus neîntemeiat efectuarea a trei expertize, tergiversând vădit soluționarea litigiului, or, din concluziile experților rezultă că, la o parte din întrebările adresate nu pot fi date răspunsuri, deoarece la materialele cauzei lipsesc informațiile și datele necesare referitoare la circumstanțele producerii accidentului rutier, care să permită experților formularea unor concluzii și soluționarea întrebărilor puse, iar în privința unor întrebări experții și-au declinat competența.

Menționează că, conform rapoartelor de expertiză nr. 3239 din 03 iulie 2015, nr. 936 din 01 martie 2016 și nr. 004 tb din 24 martie 2015, elucidarea întrebărilor puse experților nu poate avea loc, deoarece nu țin de competența acestora, dar pot fi elucidate numai prin reproducerea evenimentului (reconstituirea faptei), ținându-se cont de circumstanțele concrete a accidentului rutier inclusiv de distanța între automobile în momentul când automobilul victimei s-a intersectat cu automobilul contravenientei, care era viteza automobilului Lexus în acel moment, cât timp a staționat automobilul victimei din momentul încetării manevrei și până la tamponare, distanța de frânare, etc., deși agentul constator nu a stabilit circumstanțele nominalizate, fapt confirmat prin procesul-verbal de cercetare a locului accidentului rutier din 05 septembrie 2014, schema accidentului rutier, explicațiile specialistului M. Hapatniucovschii. Mai mult ca atât, raportul de expertiză tehnică nr. 004 tb din 24 martie 2015 conține răspunsuri la întrebările înaintate pentru efectuarea expertizei repetate.

Consideră că, instanța de judecată neîntemeiat a dispus efectuarea expertizei și a amânat examinarea cauzei, încălcându-i, astfel, dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, precum și art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Sușține că, prin tergiversarea examinării cauzei contravenționale de către instanța de judecată i-a fost cauzat prejudiciu moral, manifestat prin crearea stării de incertitudine și imposibilitatea recuperării prejudiciului material în urma accidentului rutier.

Solicită constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral în sumă de 500 Euro.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 11 octombrie 2016 a fost admisă parțial acțiunea, a fost constatată încălcarea dreptului Marinei Ilicheva la judecarea în termen rezonabil a cauzei și au fost încasate de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Marinei Ilicheva suma de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 2 200 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

În argumentarea poziției sale, prima instanță a reiterat că, în speță termenul rezonabil de examinarea a contestației depuse de către reclamantă urmează a fi calculat din ziua intentării dosarului în instanță și, anume, din 24 septembrie 2014 până la ziua emiterii prezentei hotărârii – 11 octombrie 2016, or, până la moment procedura de examinare a contestației nu a fost finalizată cu o hotărâre definitivă.

Prima instanță a reiterat și faptul că, cauza din speța de bază nu are o complexitate ridicată iar perioada excesivă de examinare a acesteia se datorează unor circumstanțe ce nu pot fi imputate exclusiv reclamantei, dar în special, efectuării celor trei rapoarte de expertiză suplimentare celui efectuat la cererea avocatului acesteia.

În acest context, prima instanță a constatat că, reclamantei i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei și are dreptul la repararea prejudiciului moral prin prisma Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, iar suma de 10 000 lei reprezintă o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil la judecarea cauzei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017 a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 12 septembrie 2017, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și, anume, a fost interpretată în mod eronat legea și au fost apreciate arbitrar probele.

Menționează că, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material, prevăzut de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Invocă că, instituirea remediului național prin adoptarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, privește obligația instanțelor naționale de aplicare și interpretare a termenilor din prezenta lege prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (art. 1 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011).

Relevă că, instanțele de judecată au apreciat eronat raportul motivat în speța principală, în care se pretinde încălcarea termenul rezonabil de judecare a cauzei, prezentat de către Judecătoria Centru, mun. Chișinău, deoarece din conținutul acestuia este evident faptul că, ședințele de judecată a fost stabilite în termeni consecutiv reduși, nici o ședință de judecată nu a fost amânată din motive imputabile judecătorului iar părțile s-au folosit de drepturile sale procedurale.

Astfel, susține că, tergiversarea examinării cauzei nu a avut loc din vina instanței de judecată dar se datorează în mod direct comportamentului participanților la proces.

Consideră că, în situația în care fiecare participant la proces dispune de anumite drepturi garantate de prevederile legale, este absolut inadmisibil de a se face și abuz de aceste drepturi.

Notează că, în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

Invocă că, prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la prejudiciu moral în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege.

În acest sens, invocă că, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, la determinarea despăgubirilor care ar acorda o satisfacție echitabilă părții în proces, obligatoriu se vor lua în considerare toate circumstanțele relevante ale pricinii.

Consideră că, instanța de apel nu a apreciat corespunzător principiul de bază privind sarcina probării prejudiciului moral și, anume, că această sarcină nu poate fi pusă pe seama intimății, dar urmează a fi apreciată individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

De asemenea, menționează că, prima instanță în repetate rânduri indică că, suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral este excesivă, dar încasează o sumă care puțin depășește suma solicitată doar că în valută națională.

Mai invocă că, în anumite situații acordarea de satisfacții pecuniare/bănești nu constituie o regulă generală, dar este o excepție de la această regulă.

Susține că, în speță, intimata nu a prezentat probe veridice, pertinente și concludente, care să confirme expres că i-a fost cauzat un anumit stres, frustrare ca rezultat al încălcării termenului rezonabil la examinarea contestației depuse împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 7781254482621232 din 05 septembrie 2014.

Referitor la cerința de încasare a sumei pentru asistență juridică, invocă că, instanțele de judecată urmau să verifice dacă aceste cheltuieli au fost reale, necesare și într-un quantum rezonabil, urmând a fi prezentată lista detaliată a tuturor cheltuielilor invocate, omiterea căreia poate avea drept efect respingerea cerinței în întregime sau în parte.

Consideră că, instanțele de judecată au încălcat și prevederile art. 240 alin. (3) CPC, deoarece reclamanta-intimată a solicitat încasarea sumelor din contul Ministerului Justiției, însă acestea au fost încasate din contul bugetului de stat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost depus în termen, or, din

materialele cauzei nu poate fi stabilită cu certitudine momentul comunicării deciziei contestate pentru a determina respectarea termenului de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept

procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic